

eZdravie je v ostrej prevádzke, čelí však kritike

(8. februára 2018, SITA)

Po dlhých rokoch čakania sa zdravotnícka obec dočkala nasadenia ostrej prevádzky elektronického zdravotníctva od začiatku tohto roka, po novom nazývaného aj ako eZdravie. Ako to už býva pri obrovských projektoch, ktorým eZdravie bezpochyby je, vynorilo sa množstvo kritických hlasov.

Ambulantní lekári vnímajú viacero nedostatkov

Prezident Asociácie súkromných lekárov (ASL) SR Marián Šóth upozornil na viacero nedostatkov, ktoré zaznamenali ambulantní lekári. Autentifikácia – inštalácia je niekoľkohodinový proces. Lekár ak vôbec má kartu zdravotníckeho pracovníka a PIN, vloží kartu do čítačky a zadá PIN, často však nasleduje problém s prihlásením, prípadne zistenie, že karta je chybná. „Čo sa tiež nestáva ojedinele,“ konštatoval Šóth.

Asociácia tiež upozornila na to, že vypadáva pripojenie systému, často je spomalený, a to je pripojených minimum ambulancií a nikto nevie odhadnúť ako bude systém pracovať pri pripojení napríklad 50 % ambulancií. Posielanie správ o vyšetrení do Národného centra zdravotníckych informácií má tiež svoje muchy, ktorým sú napríklad opakované žiadosti systému o zadanie PIN.

Prezident upozorňuje aj na fakt, že pri odoslaní údajov do NCZI vzniká časové omeškanie minimálne jedna minúta pri každom pacientovi, aj to len za predpokladu, že všetko funguje, časové omeškanie za deň je tak podľa lekárov 50 až 100 minút.

Lekárom chýba možnosť redukcie nálezu a diskrétnych údajov, prípadne poznámok lekára.

Problémy boli aj s kapitačnými vzťahmi s poisťovcami, napríklad deti narodené v roku 2016 a 2017 neboli zavedené v Národnom zdravotníckom informačnom systéme. Taktiež zmena kapitačného vzťahu nie je v systéme NCZI zaznamenaná v reálnom čase. V súčasnosti je niekoľkomesačný posun medzi evidenciou ZP a NCZI. Všeobecný lekár sa tak k údajom pacienta vôbec nedostane.

Ako priblížil Šóth, náklady ambulancie spojené so zavádzaním eZdravia predstavujú v prípade softvéru približne 400 eur, školenia 100 až 200 eur, nevyhnutný je aj hardvér. Asociácia tiež žiada zabezpečiť úhradu nákladov, ktoré musí ambulantný lekár vynaložiť pri povinnosti pripájania.

Starší zubári zvažujú ukončenie činnosti

Časť zubných lekárov zvažuje ukončenie svojej činnosti. Podľa prezidenta Slovenskej komory zubných lekárov (SKZL) Igora Moravčíka, dôvodom je zavádzanie systému eZdravie. Vstupné náklady zubných lekárov vzrástli pre hardvérové a softvérové vybavenie.

Podľa Moravčíka si treba uvedomiť vekovú štruktúru lekárov. „Niektorí kolegovia povedali, že ak sa budú musieť povinne zapojiť do tohto, zvažujú, či vôbec sa im oplatí zostať poskytovateľom zdravotnej starostlivosti,“ povedal prezident SKZL. Komora však zatiaľ nemá potvrdené ukončenie činnosti zubárov.

Problémom podľa šéfa komory bola okrem iného nedostatočná informovanosť. „Od 1. januára tohto roka sa majú lekári a ďalší zdravotnícki pracovníci pripájať k systému eZdravie. Doteraz

nedostali relevantnú príručku, Národné centrum zdravotníckych informácií neorganizovalo ani školenia pre používateľov,“ upozornila komora.

Slovenská komora zubných lekárov požaduje, aby sankcie voči poskytovateľom neboli uplatňované a účinnosť príslušných ustanovení zákona týkajúcich sa sankcií za nepripojenie k eZdraviu bola odložená.

Farmaceuti sa vedia pripojiť

Slovenská lekárska komora (SLeK) vníma problematiku pripojenia lekárov a ambulancií.

„Tam treba identifikovať, z čoho ten problém vyplýva, či sa im nedoručili napríklad karty alebo PIN kódy, to už musia povedať oni, alebo je to nechota,“ povedal prezident komory Ondrej Sukeľ.

Ako však dodal, drvivá väčšina farmaceutov má preukazy aj čítačky a aj sa vedia pripojiť do systému.

„Penetrácia v ambulantnej sfére by mala byť vyššia, aj tá ochota lekárov prijať ako fakt, že sa nachádzame v 21. storočí by mohla byť podľa mňa trochu silnejšia,“ dodal prezident.

Ostrá prevádzka je podľa NCZI úspech, zmení sa však legislatíva pri sankciách

Národné centrum zdravotníckych informácií považuje spustenie eZdravia v ostrej prevádzke za úspech. „Na to, v akom stave sme projekt našli, na to, koľko problémov ten projekt so sebou niesol, tak sa nám podarilo systém nasadiť, systém funguje. Je nám úplne jasné, že systém má svoje ‘detské choroby’, je to úplne prirodzené,“ povedal generálny riaditeľ NCZI Peter Blaškoviš.

Podľa šéfa NCZI nie je možné pri projekte takéhoto rozsahu očakávať bezchybný priebeh.

„Uvedomujeme si tie ‘detské choroby’, ktoré systém má a ktoré sa vyskytujú. Ale to, čo považujem za úspech, je, že nemáme ‘smrteľnú chorobu’ toho projektu,“ zľahčil generálny riaditeľ. Technické problémy, ktoré NCZI eviduje, majú podľa Blaškoviša pod kontrolou. „Sú to všetko riešiteľné problémy. Samozrejme, nie všetky sú len na našej strane,“ dodal.

Na eZdravie hádzu všetky problémy

Ako Blaškoviš vysvetlil, samotné eZdravie nie je to, čo lekári vidia na svojich monitoroch. eZdravie je zakomponované do softvérov, ktoré vyrábajú súkromné firmy. Na Slovensku sa používajú systémy od 70 výrobcov, z nich však len dvadsiatka má certifikát NCZI. Tie síce pokrýva väčšinu trhu, no stále je tu množstvo ďalších.

Jedni podľa Blaškoviša procesom certifikácie prechádzajú, no ďalší sa radšej rozhodli z trhu odísť.

Často sa chyby skrývajú práve v užívateľskom rozhraní. Lekárom pritom často ani nenapadne, že dodávateľa softvéru môžu zmeniť.

Ďalšie nedostatky môžu podľa Blaškoviša spôsobovať problémy v samotnom počítači, ale aj pri internetovom pripojení. Riaditeľ NCZI zdôraznil, že na strane centra neevidujú žiadne spomalenie komunikácie, obzvlášť, keď systém beží na 10 % svojej kapacity.

Riaditeľ NCZI však zdôraznil, že chcú s poskytovateľmi komunikovať, pomáhať im riešiť problémy, naopak, nechcú chodiť po kontrolách a rozdávať pokuty. Napriek kritike časti zdravotníckej obce ostáva optimistický. Podľa neho lekári sami chcú pracovať v eZdraví. „Až 90 percent negatívnych postojov sa netýka procesu elektronizácie, ale samotného zdravotníctva,“ skonštatoval Blaškoviš.

**„Nezávislú kontrolu“ v nemocnici garantuje bývalý spoločník primára
(Trend; 06/2018; 08/02/2018; s.: 16,17; Mária Hunková, Zuzana Petková ; Zaradenie:
Ekonomika, Kauza)**

Za agentúrou New Look Holiday, ktorá štátnej košickej klinike plastickej chirurgie dodávala pacientov, pomaly miznú stopy

Mária Hunková, Zuzana Petková

Podozrivý biznis s plastickými operáciami v Košiciach, na ktorý upozornil TREND, preveruje vedenie nemocnice napojené na odvolaného primára. Riaditeľ UNLP Milan Maďar v minulosti podnikal s exprimárom kliniky Róbertom Sabovčíkom. Obaja sa zároveň poznajú s ľuďmi, ktorí sú spájaní s vládnu stranou Smer-SD. Bývalý primár R. Sabovčík šéfoval klinike, na ktorej operovali cudzinky za hotovosť. Dodávala im ich agentúra New Look Holiday, ktorá nemala s nemocnicou žiadnu zmluvu. Primára za to odvolali z funkcie a v UNLP prebieha interná kontrola, ktorá v čase uzávierky TRENDU ešte nebola ukončená.

Boli spoločníci

Riaditeľ, ktorý kontrolu odštartoval, mal kedysi s R. Sabovčíkom spoločnú firmu TANIT. M. Maďar tam figuroval do roku 2007, exprimár o päť rokov dlhšie, až kým eseročka nezanikla. Podľa obchodného registra sa venovala reklamnej, sprostredkovateľskej, ale aj poradenskej či konzultačnej činnosti.

M. Maďar reagoval, že odvolaného primára R. Sabovčíka pozná 20 rokov a podľa neho nie je nič prekvapivé na tom, keď sa ľudia v jednom odbore a meste medzi sebou poznajú. „Pred 15 rokmi sme sa piati mladí lekári rozhodli, že chceme pracovať aj na niečom vlastnom. Toto nadšenie postupne upadalo a s firmou sa nič nedialo. Za celý čas môjho pôsobenia vo firme sme neurobili ani jeden obchod a to, čo sa dialo po prepise podielov ostatných spoločníkov, netuším,“ uviedol TRENDU o podnikaní v spoločnosti TANIT riaditeľ. Na otázku, či vie garantovať nezávislosť pri prešetrovaní biznisu na plastickej klinike, povedal, že do kontroly nebude nijako zasahovať. Pripomenul, že prebieha vyšetrenie aj zo strany rezortu zdravotníctva a vraj sám má záujem, aby bola celá záležitosť riadne prešetrená, keďže takéto správanie považuje za neakceptovateľné.

Spojenie so Smerom

R. Sabovčík bol tiež v ďalšej eseročke Centrum zdravotnej starostlivosti. Tá má v predmete činnosti aj plastickú chirurgiu. Jedným zo spoločníkov centra bol a dodnes je právnik Dušan Mach. Tento advokát a podnikateľ je spájaný s vplyvným mužom Smeru Pavlom Paškom. Figuroval v orgánoch City Park Club, ktorá stavala v Košiciach luxusné apartmány a do jedného sa nastáhoval aj P. Paška.

S ním spája D. Macha aj firma Medical Group SK. Bývalý predseda parlamentu v nej podnikal v rokoch 1995 až 2002, D. Mach od roku 2008 až do roku 2011. Medical Group SK sa „preslávila“ aj tým, že piešťanskej nemocnici dodala predražený CT prístroj. Bolo to v čase, keď firma patrila Jurajovi Kovalovi a D. Mach a P. Paška oficiálne v nej nefigurovali.

S Paškovcami sa pozná aj riaditeľ M. Maďar. Podľa denníka Sme sú s manželkou P. Pašku Janou kolegovia zo špecializovaného štúdia na Slovenskej zdravotníckej univerzite, ktoré sa končí titulom Master of Public Health (MPH).

M. Maďar potvrdil TRENDU, že sa pozná aj s manželkou ďalšieho čelného predstaviteľa Smeru-SD Richarda Rašiho. Riaditeľ košickej štátnej nemocnice chodil na medicínu s Máriou Rašiovou. „Áno, je to pravda, boli sme spolužiaci,“ priznal M. Maďar. Uviedol tiež, že sa osobne pozná s P. Paškom aj R. Rašim. Pripomenul, že s exprimátorom Košíc boli obaja zamestnanci UNLP, a teda je to prirodzené. Podľa neho tieto známosti nemali žiaden vplyv na jeho vymenovanie do funkcie riaditeľa košickej štátnej nemocnice.

Faktom je, že prvýkrát sa do vedenia nemocnice M. Maďar dostal po odchode R. Rašiho z nemocnice. Ten tam pôsobil ako námestník riaditeľa pre chirurgické odbory. Keď ho za prvej Ficovej vlády vymenovali za riaditeľa Univerzitnej nemocnice Bratislava, na jeho miesto námestníka zasadol M. Maďar. Za druhej Ficovej vlády sa stal riaditeľom Inštitútu nukleárnej a molekulárnej medicíny, ktorá sídli v areáli košickej nemocnice. Najvyšším šéfom UNLP sa stal v roku 2014, keď kvôli predraženej zmluve na upratovacie služby odvolali dovtedajšieho riaditeľa Ladislava Rosochu.

Riaditeľ o tom mal vedieť

Šéf Lekárskeho odborového združenia Peter Visolajský neverí, že sa podozrivý biznis na košickej plastickej klinike vyšetří. Aj preto, ako dopadli predchádzajúce zdravotnícke kauzy. Myslí si tiež, že okrem primára kliniky by mal zodpovednosť niesť aj riaditeľ nemocnice. „Ak bol do toho zapojený, mali by ho odvolať. Ak o tom nevedel, tiež, lebo ako manažér by predsa mal vedieť, čo sa deje v jeho nemocnici,“ povedal P. Visolajský.

Zahraničné klientky chodia do Košíc za plastikou už roky. TREND našiel referencie na zahraničných weboch ešte z roku 2012. Podľa lekára a odborára z košickej nemocnice Martina Paula nielen vedenie nemocnice, ale aj zamestnanci potvrdili, že pacienti zo zahraničia boli na klinike operovaní už dlhšie. Za plánovanie operácií je podľa neho vždy zodpovedný primár, ale každé pracovisko zasiela na konci roka riaditeľstvu presné štatistiky výkonov a počty samoplatcov. „Vedenie nemocnice máva prehľad o ekonomickom hospodárení každého jedného pracoviska,“ tvrdí M. Paulo.

Ako je možné, že riaditeľ na nič neprišiel? Šéf UNLP M. Maďar na tlačovej besede pred novinármi vyhlásil, že je ochotný ísť aj na detektor lži, aby dokázal, že do pochybných kšeftov nebol zapletený. V súčasnosti podľa neho interná kontrola preveruje dokumenty za rok 2017. Porovnáva chorobopisy samoplatiacich pacientov s platbami, ktoré odovzdala klinika oficiálne do pokladne. Vedenie nemocnice nevyklučuje, že na základe výsledkov šetrenia pôjdu aj hlbšie do minulosti.

M. Maďar naznačil, ako mohli lekári na klinike obchádzať oficiálny informačný systém, do ktorého je po prijatí zaevidovaný každý pacient. „Prípadná škoda nemocnici mohla vzniknúť

tak, že hodnota skutočne zrealizovaných výkonov prevyšuje sumu odvedených prostriedkov do pokladnice," uviedlo vedenie. Zjednodušene, pacient mal viacero zákrokov, ale nemocnici uhradil len jeden.

Ministerstvo čaká na výsledky

V posledných štyroch rokoch kontroloval kliniku plastickej chirurgie dokopy šesťkrát aj Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Na základe podnetov od pacientov preveroval, či jej lekári nepochybili pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Jeden podnet z roku 2017 úrad vyhodnotil ako opodstatnený. Išlo o pochybenie v diagnostike.

Ministerstvo zdravotníctva medializované praktiky na košickej plastike odsúdilo. Hovorkyňa Zuzana Eliášová konštatovala, že nemocnice môžu realizovať odkladnú, teda plánovanú zdravotnú starostlivosť pre samoplatcov len v takých prípadoch, ak majú voľné kapacity a nijako to neovplyvní čakacie listiny pre poistencov. „Pri väčšine samoplatcov ide o pacientov, ktorí sa v čase jej poskytnutia nevedia preukázať žiadnym platným zdravotným poistením," poznamenala.

Žiadne kroky voči vedeniu UNLP zatiaľ ministerstvo nepodniklo. Čaká na výsledky internej kontroly. Doteraz jediným dôsledkom celej kauzy je odvolanie primára. Aj to je však otázne, lebo o funkciu by prišiel aj bez škandálu. Ministerstvo už dávnejšie plánovalo zmenu a minulý týždeň poslalo nemocnici novú zriaďovateľskú listinu. Od 1. marca majú namiesto primárov šéfovať klinikám prednostovia. Miesta primárov zaniknú. Prednostovia majú byť prepojení s univerzitným prostredím a ako potvrdila hovorkyňa nemocnice Ivana Stašková, odvolaný primár by sa o riadenie kliniky už aj tak uchádzať nemohol.

Stopy po agentúre miznú

Zo Spojeného kráľovstva vozila do Košíc klientky za plastickými operáciami agentúra New Look Holiday registrovaná v daňovom raji na Britských Panenských ostrovoch. Webovú doménu agentúre registroval Igor Nicák. Ten bol ako manažér zákazníckeho centra uvedený aj na stránke New Look Holiday, kým nestiahli kontaktné osoby a cenníky.

V obchodnom registri I. Nicák figuruje ako majiteľ eseročiek Med Beauty a IDMed, obe sídlia na Hurbanovej ulici v Bardejove rovnako ako New Look Holiday. Na tejto adrese však reportér Bardejovských novín nikoho nenašiel. Ani telefónne čísla, ktoré predtým použil TREND, keď prvýkrát písal o biznise s plastikami, už nefungujú. Mobily agentúry nikto nedvíha.

Do polovice januára tohto roka bol I. Nicák spoločníkom a konateľom aj Med & Care spol. s r.o. Do januára mala táto spoločnosť takisto sídlo na Hurbanovej v Bardejove, dnes sídli v Banskej Bystrici a podľa Obchodného registra SR má nových majiteľov. Stránka www.medandcare.eu má veľmi podobný dizajn a rovnaké kontaktné telefónne číslo ako New Look Holiday, uvádza rovnakú 15-percentnú akciu na každý ďalší zákrok. Podľa tohto webu to vyzerá, že ide o medzinárodný obchod s dodávaním zahraničnej klientely miestnym klinikám. Uvádza sa tam, že pôsobia v Česku, Poľsku, Maďarsku a na Slovensku. Stránka je v angličtine aj slovenčine, je veľmi zmätocná. V cenníku sa nedá prekliknúť k cenám, no cez web sa dá objednať konzultácia plastickej operácie, zubného alebo ortopedického zákroku.

Biznis v štátnej nemocnici

V Univerzitnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach operovali zahraničných klientov agentúry New Look Holiday bez toho, aby s ňou nemocnica mala uzatvorenú zmluvu.

Pacienti neplatili za zákroky v pokladni nemocnice, ale v ambulancii plastickej kliniky po predoperačných vyšetreniach.

Platby za plastické operácie boli vyššie ako cenníkové ceny štátnej nemocnice.

Po tom, ako na tento biznis upozornil TREND, odvolali primára plastickej kliniky Róberta Sabovčíka a nemocnica aj ministerstvo zdravotníctva spustili kontrolu.

Riaditeľ košickej nemocnice Milan Maďar, ktorý celý čas tvrdí, že o ničom nevedel, mal v minulosti spoločnú firmu s odvolaným primárom.

Agentúra New Look Holiday registrovaná v daňovom raji zahladzuje stopy - stiahla zo svojho webu cenník, referencie aj kontakty na pracovníkov.

Nemocnice môžu operovať samoplatcov, len ak majú voľné kapacity

137 samoplatcov zo zahraničia operovali vlani na plastickej chirurgii v Košiciach

Britky vozila na kliniku súkromná agentúra New Look Holiday

Ivan Nicák, manažér zákazníckeho centra

Zagarantujeme zastropovanie?

(Denník N; 28/2018; 08/02/2018; s.: 9; TOMÁŠ GÁLIS ; Zaradenie: komentáre)

Premiér Fico aj pri dôchodkovom systéme opat' hovorí úplný opak toho, čo jeho vláda robí

Parlament by sa mal zaoberať návrhom na skorší odchod do dôchodku. Odborový zväz KOVO vyzbieral 126-tisíc podpisov pod petíciu, v ktorej žiada vytvorenie takýchto podmienok napríklad pre ľudí vykonávajúcich rizikové práce. Predseda parlamentu Andrej Danko sa vyjadril, že návrh podporuje a že vek odchodu do dôchodku treba "zastropovať". Odborári sú pripravení zbierať podpisy aj na vyhlásenie referenda. Nie sú to ani štyri mesiace, čo Robert Fico s jemu vlastnou logikou otvoril tému dôchodkového veku . "Koľko chceme nechať niektoré kategórie ľudí trápiť sa v robote? Koľko rokov má mať žena za šijacím strojom, aby sme ju pustili na dôchodok? 75?" pýtal sa a dodal, že "ak by títo ľudia nemakali

ako mulice, tak páni Mečiar ani Dzurinda by nemali čo privatizovať". Odhliadnuc od šialeného čísla, ktoré nik nenavrhuje, a nezmyselného spojenia s privatizáciou, ide o legitímnu tému. Napríklad pre profesie, s ktorými sa spája vyššia chorobnosť. No takisto je tu neodvratný fakt starnutia populácie, nízkej pôrodnosti i odmietania imigrácie, ktorý by bez pravidelného a mierneho zvyšovania dôchodkového veku celý dôchodkový systém postupne zničil. Napokon, pochopila to práve druhá Ficova vláda a dala schváliť mechanizmus, ktorý dôchodkový vek každý rok automaticky zvyšuje o niečo viac ako dva mesiace. Ale ani toto nebráni Ficovi, aby rozprával úplný opak toho, čo sám presadil. Hlavne, aby stále vyzeral, že pre ľudí zase niečo "zagarantuje". Vyzerá to ako typická Ficova hra, keď zaplní priestor hustými rečami, ale v realite urobí rozumnú vec (ako s Dzurindovými reformami, Ukrajinou a podobne). Napokon, keby parlament napokon odborársky návrh schválil, pri tomto tempe zvyšovania dôchodkového veku by sme narazili na strop až o nejakých deväť rokov, teda ku koncu piatej Ficovej vlády. Ale ako písal Konštantín Čikovský, "ak by sa limit pre maximálny dôchodkový vek stanovil hoci aj vyššie ako na 64 rokov, aj tak by to znamenalo, že slovenskí politici nie sú schopní dodržiavať ani rozumné pravidlá, ktoré si predtým sami stanovili. Slovensko by teda bolo viac krajinou s nepredvídateľným ako predvídateľným vývojom. Také krajiny si v časoch pokoja a hojnosti požičiavajú vždy s vyšším úrokom a v čase kríz sú rady, ak nezbankrotujú". A ešte je tu upozornenie demografa Branislava Blehu: "Ak by sa dnes skokovo umelým rozhodnutím zvýšil vek odchodu do dôchodku na dajme tomu 65 rokov pre aktuálnych tridsiatnikov, musíme sa pozrieť do tabuliek v prognózach, ako bude vyzeráť nádej na dožitie 65-ročných mužov v budúcnosti (o 35 rokov), určite bude nezanedbateľne vyššia ako dnes, navyše aj počas ich samotného dôchodkového života ešte bude ďalej stúpať, aj keď už pomalšie."

Práve druhá Ficova vláda a dala schváliť mechanizmus, ktorý dôchodkový vek každý rok automaticky zvyšuje o niečo viac ako dva mesiace.

Divná podmienka

(Plus 7 dní; 06/2018; 08/02/2018; s.: 20,21,22; VANDA TUCHYŇOVÁ ; Zaradenie: stalo sa v zahraničí)

Kryje vedenie žilinskej nemocnice poisťovací biznis hlavnej sestry, na ktorý môžu doplácať pacienti?

Oddelenie intenzívnej medicíny je priestor v nemocnici, kam sa dostanú pacienti po infarkte, autonehode, kde sú často v bezvedomí, úplne odkázaní na pomoc odborného personálu. V žilinskej nemocnici práve tu vládnu pomery, z ktorých ide strach a ktoré absolútne nedávajú pacientovi istotu, že je v bezpečí a v profesionálnych rukách.

Vo viacerých prípadoch sa oňho starajú zdravotné sestry s minimálnou praxou, s minimálnymi skúsenosťami, a to napriek tomu, že špecializované sestry „čakali za dverami" na prijatie. Na oddelenie sa mnohé nedostali a dôvody, ktoré im bránili v prijatí, naznačujú strašidelný príbeh. Pokúsime sa ho zrekapitulovať.

Na hranici korupčných praktík: Občianske združenie Proti korupcii v Žiline nedávno upozornilo na svedectvo zdravotnej sestry Lenky Dunajovej z Bytče, ktorá sa ako špecializovaná sestra intenzívnej medicíny uchádzala o zamestnanie na oddelení anestéziológie a intenzívnej medicíny (OAIM) v žilinskej nemocnici.

V čase, keď zdravotnícke zariadenia po celom Slovensku vyvažujú skúsené sestry zlatom, hlavná sestra údajne podmienila jej pomoc pri prijatí do zamestnania podpísaním komerčnej poisťky. Keďže Lenka Dunajová ju odmietla podpísať, v žilinskej nemocnici nepracuje. A to napriek tomu, že nemocnica na oddelenie intenzívnej medicíny hľadala sestru s jej špecializáciou.

Od zverejnenia tejto informácie ubehlo niekoľko mesiacov a čas ukázal, že príbeh Lenky Dunajovej nielenže nie je vymyslený - ako vo svojom stanovisku naznačuje vedenie žilinskej nemocnice -, ale nie je ani ojedinelý. Naopak, nové svedectvá, ktoré sa nám podarilo získať, zosilňujú podozrenie, že v žilinskej nemocnici vládnu nebývalé spôsoby na hranici korupčných praktík, ktoré môžu ohrozovať pacienta.

Iný meter: Treba povedať, že Lenka Dunajová nie je jediná zdravotná sestra, ktorá potvrdila, že možnosť pracovať na tamojšom oddelení alebo výhodné pracovné podmienky konkrétnych sestier môžu úzko súvisieť s tým, ako sa daná sestra v minulosti postavila k otázke uzatvorenia poisťnej zmluvy s hlavnou sestrou. Podľa nových informácií sa poisťovacej činnosti venuje aj staničná sestra anestéziológie, ktorá rovnako oslovovala sestry na uzatvorenie poisťky.

Jedno z podozrení, ktoré každého zdravého človeka núti uvažovať týmto smerom, je okrem iného fakt, že nemocnica uzatvára so zdravotnými sestrami rôzne druhy pracovných zmlúv s odlišným obsahom, s odlišnými benefitmi. Máme v rukách pracovné zmluvy, ktoré potvrdzujú výrazné rozdiely v odmeňovaní a v pracovných podmienkach. Túto skutočnosť nám potvrdila šéfká miestnych odborov Monika Kavecká. Je preto logické pýtať sa, aká motivácia je za existenciou rôznych pracovných zmlúv.

Jeden z príkladov takejto rozdielnosti napríklad hovorí, že kým sestra X musí podľa zmluvy vykonávať prácu nadčas, niekedy v rozsahu až 400 hodín v kalendárnom roku, u sestry Y sa zamestnávateľ zaväzuje, že jej nebude určovať viac ako 10 hodín práce nadčas mesačne. Príkladov rozdielneho prístupu je veľa.

Príbeh špecializovanej sestry: Lenka Dunajová sa zatiaľ ako jediná zo súčasných i bývalých zdravotných sestier nebojí verejne vystúpiť a svedčiť o pomeroch na oddelení intenzívnej medicíny v Žiline.

Patrí k tým sestričkám, ktoré sa v roku 2016 rozhodli v rámci ostrého štrajku vypovedať zmluvu zo zamestnania. Keď sa chcela po štrajku vrátiť do práce, v zmluvných podmienkach stálo, že ak bude na oddelení intenzívnej medicíny málo pacientov, môžu ju poslať zo služby domov a zasa naopak.

Takáto podmienka v zmluve bola v rozpore so Zákonníkom práce, čo potvrdzuje i záver inšpektorátu práce z decembra 2014, ktoré prešetrovalo na oddelení podanie v podobnej veci.

Lenka Dunajová odmietla zmluvu podpísať. Vlani v lete žilinská nemocnica vyvesila na internete požiadavku na špecializovanú sestru oddelenia OAIM, a tak sa Lenka Dunajová rozhoduje pre ďalší pokus o prijatie do žilinskej nemocnice.

Nemá však šťastie. Do cesty jej vstupuje hlavná sestra na OAIM, ktorá ju - podľa jej slov - iniciatívne sama oslojuje a ponúka jej pomoc pri prijatí na oddelenie, má však podpísať

predložené komerčné poistenie. Lenka Dunajová dostáva konkrétny návrh poistnej zmluvy - máme ho k dispozícii - a má sa rozhodnúť. Komerčnú poistku však odmieta, čím si podpíľuje pod sebou konár.

Tolko príbeh, ktorý naznačuje nevídané pomery a nebývalý prístup hlavnej sestry. Lenka Dunajová ako špecializovaná sestra, hoci mala vynikajúce hodnotenia a najvyššiu špecializáciu, na oddelení do dnešného dňa nemôže pracovať.

Rozhodli sa svedčiť: Príbeh o zvláštnych pomeroch na žilinskom oddelení OAIM postupne graduje. Nielenže sa oň začala zaujímať polícia, ale viaceré zdravotné sestry sa rozhodli nenechať Lenku Dunajovú osamotenú vo svedectve. Možno aj preto, že hlavná sestra medzičasom na ňu dala trestné oznámenie za ohováranie.

Nové svedectvá naozaj potvrdzujú, že mnohé sestry, ktoré mali najvyššiu špecializáciu, sa nemohli po štrajku v roku 2016 dostať naspäť na svoje pozície. Keď situácia po štrajku ustala, o zamestnanie na OAIM v Žiline sa zaujímalo sedemnást' vysokokvalifikovaných sestier v zastúpení odborového právnika. Priamo pred nimi námestníčka nemocnice prečítala takzvanú čiernu listinu s ôsmimi sestrami, ktoré sa na dané oddelenie mohli vrátiť, a deviatimi menami, ktoré naspäť nesmeli, aj keď na oddelení sestry chýbali. K tomu sa ešte dostaneme.

Nemocnica odmieta podozrivé praktiky: Žilinská nemocnica sa dlhodobo umiestňuje na posledných priečkach ukazovateľov kvality (INEKA) poskytovaných zdravotných služieb. Svedectvá sestier a skúsenosti Lenky Dunajovej nepridávajú na dôveryhodnosti tohto zariadenia.

Generálny riaditeľ nemocnice Igor Stalmašek vytrvalo odmieta podozrivý „poisťovací príbeh“ tak, ako ho opisujeme. Devaluje ho len na osobný spor Lenky Dunajovej a hlavnej sestry a neprisudzuje mu, zdá sa, veľkú vážnosť. Prípada dal podľa svojich slov prešetriť a vyjadrenie Lenky Dunajovej sa podľa neho nezakladá na pravde. Citujeme zo stanoviska: „Všetky zúčastnené sestry a sanitárky jednoznačne popreli, že by bol na ne vyvíjaný akýkoľvek nátlak, aby takúto zmluvu podpísali, ani o takomto konaní nemajú vedomosť.“

Kým vedenie žilinskej nemocnice Lenke Dunajovej a jej svedectvu nedôveruje, naopak, hodnotí ho ako klamlivé a vymyslené, iný názor na vec má šéfkla Slovenskej komory sestier Iveta Lazorová. „Lenku Dunajovú si veľmi vážim, považujem ju za veľmi čestného človeka a z tohto dôvodu nemám dôvod neveriť jej tvrdeniam,“ vraví.

Za Lenku Dunajovú sa postavila i šéfkla žilinských odborov Monika Kavecká, ktorá nespochybňuje jej výpoveď.

Uprednostňujú neskúsené sestry: Vráťme sa ešte k stanovisku riaditeľa nemocnice Igora Stalmašeka. Zarážajúci je jeho postoj k otázke personálneho stavu na oddelení intenzívnej medicíny, kam chodia pacienti v najťažších stavoch. Na otázku, prečo nemocnica trpí to, že oddelenie má len osem sestier so špecializáciou a trinásť bez špecializácie napriek tomu, že sestry s vysokou kvalifikáciou a praxou sa uchádzali o prijatie, Stalmašek odpovedá: „Naším cieľom je zabezpečiť, aby sa do zdravotníctva dostali aj mladé sestry, ktoré postupne nahradia staršie, preto prirodzene prijímame do nemocnice i absolventky, aby mohli nabráť skúsenosti a získali potrebnú prax.“

Riaditeľ Stalmašek má, zdá sa, slabú pamäť, keď zabudol na svoje vyjadrenie v rámci verejnej diskusie v občianskom združení Proti korupcii v októbri minulého roka. Tam totiž celkom otvorene priznal, že situácia so sestrami nie je dobrá. Takáto nesúrodosť vo vyjadrení oslabuje dôveryhodnosť postojov a kompetentnosť vedenia nemocnice. Tu je citát riaditeľa Stalmaška z diskusie: „Tento stav nie je zlý, ale nie je ani ideálny, pretože mnoho tých sestier, ktoré boli prijaté... sú veľmi mladé, čiže sú neskúsené a musia sa vlastne učiť... sú to prakticky buď absolventky, alebo teda, hovorím, v takom mladom veku, čiže to nie je dobré, táto štruktúra nie je dobrá...”

Na margo tejto veci je zaujímavý i dokument úradu práce, ktorý máme k dispozícii a ktorý hovorí o tom, že v marci 2016, keď nemocnica deviatim sestram s dlhoročnou praxou na takzvanej čiernej listine dala košom, bolo na OAIM podľa úradu práce voľných až devätnásť miest. Pýtame sa, prečo ich nemocnica neprijala? Aké mala dôvody? Aj v tomto prípade silnie podozrenie, že pri mnohých sestrách z čiernej listiny sa dá vystopovať súvislosť s ponukou uzavretia poisťiek.

Pacient ako rukojemník?: Kým sestry so špecializáciou všade inde vyvažujú zlatom, v Žiline s nimi hazardujú. Mladé sestričky bez praxe na oddelení intenzívnej medicíny musia byť pod prísnu kontrolou a „kuratelou“. Nesmú byť na oddelení samy, dohliada na ne sestra so špecializáciou. Čím väčší počet takýchto mladých sestier, tým náročnejší je výkon pre celé oddelenie.

Pravda je, že na tamojšom oddelení OAIM nie je situácia so starostlivosťou o pacienta vždy ružová. Máme v rukách ďalší dokument, ktorý dokazuje, že mladé sestry často robia vážne chyby pri dávkovaní utlmujúcich liekov alebo s naordinovanými odbermi. Riaditeľ Stalmašek vo svojom stanovisku na tento problém nijako nereaguje, pochybenia mladých sestier nepotvrdil ani nevyvrátil.

Ak je príbeh pravdivý...: Čo si verejnosť a pacient môžu o celej situácii myslieť? Treba mať zo situácie na oddelení intenzívnej medicíny obavy? Ak je opísaný príbeh pravdivý, znamenalo by to, že v žilinskej nemocnici vládne neštandardná atmosféra diskriminujúca časť zdravotných sestier v oblasti práce a pracovných podmienok.

Ak je príbeh pravdivý, znamená to, že prostredníctvom konania konkrétnych osôb sa nemocnicou šíri závan podnikavosti a korupcie. To všetko v situácii, keď zdravotné sestry prosíme na kolenách, aby prišli slúžiť do nemocníc.

A naposledy, ak sa ukáže, že svedectvá sestier sú naozaj pravdivé, pacient nebude môcť ostať v pokoji a bez obáv, o to viac, že vedenie žilinskej nemocnice nevysielala ani zdanlivý signál, že by sa chcelo so situáciou korektne vyrovnáť v prospech odbornosti, profesionality a v prospech pacienta.

VANDA TUCHYŇOVÁ

Nepotrebujú ich?: Všade inde špecializované zdravotné sestry vyvažujú zlatom, v Žiline je to, zdá sa, inak.

Žilinská nemocnica: Podľa našich informácií tu vládnu pri prijímaní sestier zvláštne praktiky.

Igor Stalmašek: Generálny riaditeľ žilinskej nemocnice „poisťovací príbeh“ vytrvalo odmieta.

Lenka Dunajová: O pomeroch na oddelení intenzívnej medicíny sa zatiaľ odvážila verejne hovoriť ako jediná.

Vraj o nič nejde: Vedenie žilinskej nemocnice považuje prípad Lenky Dunajovej len za jej „osobný spor“ s hlavnou sestrou.

MÁLO MUZIKY ZA MÁLO PEŇAZÍ

(Trend; 06/2018; 08/02/2018; s.: 10,11,12,13,14,15; Filip Obradovič, Michal Lehuta ; Zaradenie: Téma, Sociálny štát)

AKO VYZERÁ SOCIÁLNY ŠTÁT ROBERTA FICA

Robert Fico sa dlhodobo pasuje do roly sociálneho demokrata, ktorý buduje sociálny štát. V posledných rokoch predstavuje verejnosti jeden sociálny balíček za druhým. Niet pochýb, že viacero vecí zlepšil. Ale rovnako tak mnohé funkcie štátu, ktoré sú podstatou sociálneho štátu, trestuhodne zanedbal. TREND sa podrobnejšie pozrel na vývoj v štyroch hlavných oblastiach sociálnej politiky: na vyrovnávanie životných šancí a sociálnu mobilitu, na trh práce a zamestnanosť, na podporu rodín a na dôchodkový systém

Filip Obradovič, Michal Lehuta

Keď v novembri minulého roka prezident Andrej Kiska po stretnutí s ministrom práce zo Smeru Jánom Richterom vyhlásil, že Slovensko nie je sociálny štát, triafal Roberta Fica na citlivé miesto. Prezident zaútočil na dlhodobo deklarovanú podstatu pôsobenia strany Smer - sociálna demokracia a nebol v ostatnom čase prvý, kto tak urobil.

Pre R. Fica ide o pomerne novú a nie veľmi jednoduchú situáciu, keďže doteraz to bol vždy on, kto diktoval sociálne témy a staval na tom svoju politickú existenciu. Desať rokov jeho takmer permanentného vládnutia je však dostatočný čas na to, aby sme vedeli vyhodnotiť, ako sa jeho na verejnosti prezentované ľavičiarstvo alebo, inými slovami, so ciálne cítenie skutočne odzrkadlilo na sociálnom fungovaní štátu.

O tom, ako predseda Smeru vníma úlohu sociálnej demokracie v spoločnosti, veľa naznačujú už jeho slová, ktoré adresoval v roku 2010 svojmu českému priateľovi Milošovi Zemanovi: „Ľudia nechcú slobodu, ľudia chcú peniaze na dľaň a sociálne dávky.“ V podstate sa svojimi slovami riadi doteraz.

Stále najmenej sociálni vo V4

Základné makroekonomické porovnanie čísel ukazuje, že Slovensko dáva na sociálnu oblasť stále málo. Nejde len o výrazné zaostávanie za škandinávskymi krajinami, ktoré sa stali synonymom so ciálneho štátu. Ale aj o iné európske vyspelé krajiny či našich najbližších susedov, ktorí sa nemôžu pochváliť dlhodobou vládou sociálnych demokratov tak ako my na Slovensku. Podľa Eurostatu v roku 2015 išlo na sociálne účely z verejných zdrojov niečo vyše 18 percent HDP. Priemer Európskej únie siaha k tridsiatim percentám, najviac, takmer 35 percent dáva Francúzsko a aj susedné Rakúsko dáva vyše 30 percent HDP. Z európskej dvadsaťosmičky len sedem krajín je menej štedrých než Slovensko.

Na súčasnú úroveň sociálnych výdavkov sme vyskočili v roku 2009, keď Slovensko, ako jedna z mnohých európskych krajín, muselo reagovať na dôsledky krízy. Rastúca nezamestnanosť či vyšší záujem o skorší odchod do dôchodku pre rušenie pracovných pozícií sa odrazili na ich vyššom podiele.

Fakt, že dávame de facto rovnako na sociálnu oblasť aj po odznení krízy, je síce chvályhodný, ale nestačí to. Oproti vyspelej Európe zaostávame vo všetkých štyroch merateľných oblastiach. Menej ide na nezamestnaných, bývanie a sociálnu inklúziu, rodinu a deti, ale i dôchodcov. Aj keď pri dôchodcoch netreba zabúdať, že na penzie ide logicky menej aj pre zatiaľ relatívne priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva. Slovensko má citelne menej obyvateľov nad 60 či 65 rokov oproti Západu.

Čo sú priority

Pri vyšších príjmoch štátu rástli v posledných rokoch slušne aj verejné výdavky. Tie smerovali najmä do zdravotníctva, ktoré aj napriek tomu nedosahuje výsledky okolitých krajín, ale aj na platy verejných zamestnancov vrátane učiteľov (ktoré takisto nedosahujú a ešte dlho ani nebudú dosahovať dostatočnú úroveň). Oproti roku 2013 štát veľa míňal aj na nákupy tovarov a služieb. Je pritom otázka priorít vlády, či bude budovať predražené diaľnice, nakupovať bez súťaže obrnené transportéry za miliardu eur a tváriť sa pri tom, že robí špičkový vývoj, alebo posilní sociálne funkcie štátu. Nielen dávky, ale systém ako taký. Najmä, ak vieme, že aj vyššie verejné výdavky sú v porovnaní s vyspelými štátmi stále relatívne nízke. Je legitímne povedať, že ak chceme budovať sociálnejší štát, je potrebné zvýšiť dane.

Lenže aj v tejto oblasti sa ukazuje podstata sociálnosti vládneho Smeru. Väčšina pracujúcich - zamestnanci - dane nemajú vôbec nízke.

Priemerný zamestnanec na nich a na odvodoch, spolu s odvodmi, ktoré za neho platí zamestnávateľ, odovzdá štátu každý rok zhruba polovicu svojich príjmov. Naopak, oveľa menej ako v zahraničí sú na Slovensku zdanené firmy, napríklad jednoosobové spoločnosti s ručením obmedzeným, samostatne zárobkovo činné osoby s nízkymi nákladmi či napríklad majetok vo forme nehnuteľností. K zásadným zmenám v tomto daňovom nastavení napriek rôznym príslubom za vlád R. Fica nedošlo. Dobře to ilustruje snaha zaviesť v európskych štátoch bežnú daň z dividend od roku 2017 na úrovni 15 percent. Po tlaku zamestnávateľov z toho bola už len polovica.

Chudobný sa narodíš, chudobný aj...

Základnou funkciou sociálneho štátu, či už spravovaného pravicovou alebo ľavicovou vládou, by mala byť základná rovnosť životných šancí pre všetkých jeho občanov. Slovensko v tom evidentne zlyháva. Netýka sa to len vylúčených rómskych komunit, ale aj detí z chudobnejších rodín všeobecne. Základom vyrovnávania životných šancí by malo byť kvalitné vzdelanie, ktoré deti z rôznych prostredí postaví na aspoň približne rovnakú štartovaciu čiaru pre ich neskorší profesionálny život. Podľa štatistík OECD však sociálne zázemie rodičov v krajine pod Tatrami veľmi silno ovplyvňuje, koľko sa toho ktoré deti v školách naučia. Tento rozdiel je pritom oveľa väčší ako v iných vyspelých krajinách OECD. A nejde len o medzinárodné porovnanie. Najnovšie už aj výpočty Inštitútu finančnej politiky pri ministerstve financií ukazujú, že zo slovenských detí z najchudobnejších rodín vyrastajú najmenej zarábajúci

občania.

To sa časom môže prejavíť aj na rastúcej príjmovej nerovnosti, ktorú zatiaľ v číslach veľmi nevidieť. Podiel ľudí ohrozených relatívnou chudobou, teda s príjmom nižším, ako má väčšina obyvateľstva, je na Slovensku aj na európske pomery nízky a od krízy v princípe staguje medzi 12 a 13 percentami populácie.

Vlaňajšia vládna revízia výdavkov na politiky zamestnanosti a boj s chudobou však hovorí, že sociálne dávky spolu s príspevkami často najbiednejším nezabezpečujú ani oficiálne životné minimum (pre jednotlivca 199 eur mesačne). Aj v medzinárodnom porovnaní sú slovenské sociálne dávky menej štedré ako priemer. Zrejme aj preto, že väčšinová populácia si ich spája s rómskym etnikom, ktoré si podľa nej vyššie nezaslúži. Vládny Smer, ako strana sociálnej demokracie, neurobil nič proti tejto zaužívanej predstave, že štát Rómov dokonca pozitívne diskriminuje na úkor bieleho obyvateľstva. Tému ešte často zneužíva vo svoj prospech. S kampaňou osvetľujúcou reálne výdavky na dávky v hmotnej núdzi, ktoré vôbec nepoberajú iba Rómovia, tak musel prísť paradoxne liberálny think tank INESS.

Práce je veľa, lebo šliape ekonomika

Ak sa Smer-SD v sociálnej oblasti chváli, je to najmä ústami ministra práce Jána Richtera, ktorý posledné roky pravidelne oznamuje rekordne nízke čísla miery nezamestnanosti. Tie doplnia aj rekordný počet pracujúcich. Slovenskému trhu práce sa naozaj darí, ale to je do veľkej miery dané faktormi mimo sociálneho snaženia vlády. Ide o všeobecnú hospodársku konjunktúru v Európe. Miera nezamestnanosti je napriek slovenskému historickému minimu u susedov aj o polovicu nižšia. Kým na Slovensku dosahuje podľa Eurostatu aktuálne 7,4 percenta, v Poľsku je to 4,4, v Maďarsku 3,9 a v Česku len 2,3 percenta pracovnej sily.

Slovenským problémom ostáva vysoký počet dlhodobo nezamestnaných a nízkokvalifikovaných osôb, ktorý spôsobuje, že slovenský trh práce naráža na svoj strop už pri sedempercentnej miere nezamestnanosti. Voľných pracovných miest je rekordný počet a firmy sa aj pre nedostatok kvalifikovaných ľudí utiekajú k zamestnávaniu lacnejších cudzincov.

Tomu by však vedel pomôcť aj štát. Napriek sociálnej rétorike Slovensko dlhodobo nezamestnaným a nízko kvalifikovaným ľuďom pomáha len minimálne. Na takzvané aktívne opatrenia trhu práce, ktoré zahŕňajú aj rekvalifikačné kurzy a rôzne poradenstvo pre ľudí dlhodobo bez práce, dáva krajina oveľa menej zdrojov ako iné. Aj keď služby úradov práce sa pomaly menia, v ich kvalite sú veľké rozdiely, upozorňujú vládni analytici v spomínanej revízii výdavkov aj na podporu zamestnanosti.

Dobrou správou je, že reálna pasca neaktivity na Slovensku napriek mýtom o štedrosti sociálnych dávok veľmi neexistuje. Inštitút zamestnanosti vyčíslil, že pracovať sa takýmto ľuďom oplatí: bežná rodina s dvoma nezamestnanými rodičmi a troma deťmi si celkový čistý príjem zamestnaním jedného z rodičov za minimálnu mzdu zvýši viac ako dvojnásobne. Motivácii pracovať pomáha aj zavedený súbeh poberania sociálnych dávok a práce, ktorý by však mohol byť nastavený tak, aby dávka s príjmom klesala postupne. A nie naraz, ako to je teraz.

Inou dimenziou práce jej jej legálny status: v prípade takmer milióna občanov s exekúciami majú takíto ľudia motiváciu svoju zárobkovú činnosť skôr skrývať. Pripravovaná novela

zameraná na odpúšťanie dlhov voči verejným inštitúciám by to aspoň čiastočne mohla zlepšiť.

Evergreen minimálna mzda

Veľkou témou na trhu práce sú platy, ktoré síce v posledných rokoch rastú rýchlejšie ako produktivita, no slovenskí zamestnanci v mnohých oblastiach zarábajú stále násobne menej peňazí ako ich kolegovia za rovnakú prácu v zahraničí. V stave, keď nie sú obsadené desiatky tisíc pracovných miest, je to príležitosť na vyjednávanie. Lenže angažovanosť v odboroch na Slovensku je slabá a vládny Smer pochopil, že je to téma, až po tom, čo o vyšších platoch začali hovoriť opoziční politici na čele s Miroslavom Beblavým. Najskôr Smer odmietal jeho návrh na zverejňovanie plátov v inzerátoch, aby ho neskôr prebral za vlastný. Vláda to už schválila, čaká sa na parlament. Veľkú zmenu v príplatkoch za prácu v noci, víkendy či sviatky (čo zasa bola pôvodne iniciatíva OĽaNO) by mal po počiatočnom chaose s výpočtami parlament schváliť v tomto období. Keď išlo o platy v minulosti, vždy sa R. Fico spoliehal na to, že stačí, ak zvýši razantne minimálnu mzdu. Robí tak permanentne, čím ju dostal na najvyššiu úroveň V4. Treba uznať, že dlho znejúca mantra kritikov o tom, ako rast najnižšieho zárobku devastuje trh práce, sa doteraz nepreukázala ako opodstatnená. Lenže aj v tomto prípade sa zdá, že R. Fico to nemyslí celkom úprimne, pretože štát zamestnancom verejnej správy na spodných priečkach mzdových tabuliek nedorovnával minimum, ktoré pre súkromný sektor sám nariadil. Tému o tom, že dochádza k diskriminácii, musel otvoriť opäť až M. Beblavý.

V každoročnom legislatívnom kolotoči takmer zaniklo, ako vláda vlani zrušila jedno z najrozumnejších a najsociálnejších opatrení, ktoré prijal Smer, keď vládol sám - odpočítateľnú položku pre najslabšie zarábajúcich. Tá zvyšovala čisté príjmy slabo zarábajúcim a pomáhala k ich zamestnávaniu, keďže na odvodoch boli pre firmy lacnejší.

Vysoká materská, nedostatok škôlok

Dobрым príkladom sociálnej politiky Smeru je podpora rodiny. Na tú štát dáva 740 miliónov ročne. Za prvej vlády R. Fica sa zvyšovali a zavádzali príspevky pri narodení dieťaťa. Platí, že na prvé tri narodené deti má rodina nárok na slušný príspevok približne 800 eur. Detské prídavky rodičia poberajú až do 26 rokov dieťaťa. Je jedno, či rodičia zarábajú veľa alebo málo, výška príspevkov zostáva bez ohľadu na príjem. To napríklad pri detských prídavkoch kritizovali úradníci ministerstva financií v rámci revízie výdavkov s tým, že ušetrené peniaze by sa dali využiť zmysluplnejšie, napríklad na pomoc tým najslabším.

Smer spolu s koalíčnymi partnermi tiež razantne zvyšoval materskú, až na úroveň 75 percent denného vymeriavacieho základu. To znamená, že matky či otcovia pol roka poberajú čistú mzdu. Bolo by to všetko v poriadku, ak by potom neprišla zrážka s realitou. Po materskej sa na rodičovskej dovolenke výška rodičovského príspevku pohybuje na úrovni dvesto eur. A keď potrebujú rodičia dať dieťa do jasí či škôlky, aby zabezpečili finančnú stabilitu domácnosti, často zisťujú, že nie je kam, lebo štát na to dlhé roky nemyslel. Smer síce vyčlenil počas svojej samostatnej vlády 79 miliónov eur na rekonštrukciu škôlok, spamätal sa však neskoro. Preto štátnych detských predškolských zariadení je stále nedostatok. Súkromné jasle či škôlky stoja rodinu (najmä vo väčších mestách) aj niekoľko stoviek eur mesačne. To nie sú jednoduché podmienky na život mladej rodiny ani pri dvoch zdravých dospelých. Ak je v domácnosti len jeden rodič, hovoríme už o existenčnom ohrození. S rastúcim počtom detí riziko ešte rastie. Aj preto nie dôchodcov, ako je zaužívaná predstava, ale mladé rodiny či

slobodné matky ohrozuje najviac chudoba.

Samostatná kapitola - dôchodky

Samostatnou kapitolou je politika Smeru voči súčasným aj budúcim dôchodcom. Vyslovene antisociálnym opatrením Smeru-SD bol presun sporiteľov v druhom dôchodkovom pilieri, teda tých budúcich dôchodcov, do garantovaných nízko výnosových fondov v roku 2013. Bez toho, aby sa ich vláda čo i len opýtala. Možnosťou ostal len aktívny odpor sporiteľov, ktorí chceli zostať vo výnosnejších akciových či indexových fondoch.

Presun do nízko výnosových fondov stál pasívnych účastníkov druhého piliera, teda veľkú väčšinu, na ušlých výnosoch už spolu viac ako miliardu eur. Akciové trhy totiž od krízy rýchlo rastú, ale väčšina Slovákov a Sloveniek z toho v druhom pilieri nijako neťaží. Na porovnanie, celkovo sú v druhom pilieri v súčasnosti aktíva za zhruba 7,6 miliardy eur. Dôchodky ľudí tak budú citeľne nižšie, ako by mohli byť bez nerozumnej ochranárskej politiky sociálnych demokratov zo Smeru.

Naopak, veľkú pochvalu si zaslúži schválená reforma dôchodkového systému z roku 2012, ktorá znížila valorizáciu penzií na úroveň dôchodcovskej inflácie a ktorá postupne predlžuje dôchodkový vek. Pripravila ju ešte vláda Ivety Radičovej, no Smer na začiatku svojho sólo vládnutia ešte našiel dostatok odvahy, aby potichu a s odkladom (reforma začala platiť od roka 2017) prijal aj takéto nepopulárne opatrenie. Ak sa bude jedného dňa hodnotiť reformné ťaženie vlád Roberta Fica, toto bude patriť k tomu najdôležitejšiemu, čo Smer dokázal vyprodukovať. Podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť dôchodková reforma zásadne zlepšila dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému.

No nebol by to Smer, keby pod verejným tlakom a strachom nerúcal to, čo si sám prijal. Vlni sa dočasne, na štyri roky, zmenil automat na výpočet každoročného rastu dôchodkov. Nehovoriac o tom, že R. Fico ohlasuje zastropovanie dôchodkového veku ústavným zákonom. Ak by na to Smer našiel podporu v parlamente, ešte desať-pätnásť rokov by táto zmena - odhliadnuc od poškodenej reputácie krajiny, ktorá si nestojí za vlastnými rozhodnutiami - žiadne veľké problémy nemusela priniesť. Avšak následné zastavenie postupného odkladania odchodu do dôchodku spolu s rastúcou priemernou dĺžkou dožitia by znamenalo čoraz väčší deficit Sociálnej poisťovne zhruba po roku 2030. Tento názorový premet môže byť formou vykonávania ľavicovej politiky, ale nie je veľmi rozumný, keďže podryva dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

Môžeme spomenúť vianočné dôchodky, ktoré majú viac spoločné s marketingom ako so systémovým opatrením. A tiež zavedenie užitočného minimálneho dôchodku, ktorý však svojho času najskôr inicioval opäť opozičný poslanec Beblavý. Naozaj sa nedá poprieť, že R. Fico sa snaží robiť dojem často aj pod tlakom, že dôchodcovia sú pre neho dôležití. Ale keď dôjde na svet mimo dávok a dôchodkov, ukazuje sa, ako veľmi to nestačí.

Slovensko už dnes má podľa OECD absolútne poddimenzované kapacity na starostlivosť o starých ľudí, v porovnaní s inými bohatými krajinami sme na chvoste. Málo opatrovateľov, málo profesionálnych zariadení pre dôchodcov. Zároveň Slovensko v blízkej budúcnosti oproti ostatným vyspelým krajinám zostarne najrýchlejšie. Nie je ťažké si predstaviť, čo nastane, ak štát nezabezpečí, aby sa tento stav zvrátil.

Búranie mýtov

Dajú sa donekonečna opakovať už pomaly otrepané fakty o tom, v akom stave sa nachádza zdravotníctvo, školstvo, že máme obrovské rozdiely medzi jednotlivými regiónmi. A že čím menej finančných možností občania tohto štátu majú, tým nižšej kvality verejných služieb sa im dnes dostáva.

Nemôžu za všetko len vlády ľavičiara Roberta Fica, ale najdlhšie pôsobiaci premiér v krajine má minimálne najväčší podiel na tom, do akého stavu svojou nečinnosťou nechal veci zájsť. Niet pochyb, že slová predsedu Smeru o tom, ako ľudia chcú v prvom rade peniaze na dľaň a dávky, vystihujú realitu, vďaka ktorej si strana Smer dlhodobo drží najsilnejšie pozície. Ale potom sa nemožno čudovať, keď rastie počet hlasov, ktoré na konkrétnych príkladoch a dátach vyvracajú mýtus o deklarovanom budovaní sociálneho štátu Robertom Ficom.

Sociálne balíky

1. balík bol prijatý v roku 2014 v reakcii na prehraté prezidentské voľby. Pätnásť opatrení v hodnote takmer 250 miliónov eur zahrnulo bezplatné cestovanie vlakmi pre študentov a seniorov, zníženie odvodov pre nízkopríjmových zamestnancov, ako aj minimálny dôchodok.

2. balíček prišiel v lete 2015 a mal hodnotu 200 miliónov eur. Obsahoval zníženie DPH na základné potraviny, program pomoci najmenej rozvinutým okresom či zvýšenie materskej dávky a príspevku na starostlivosť o dieťa.

3. balík Smer predstavil pred parlamentnými voľbami na prelome rokov 2015 a 2016. Sľuboval opatrenia až za miliardu eur vrátane nájomných a učiteľských bytov a viac policajtov. Po sformovaní koalície vlády sa však už strana týmito sľubmi necíti viazaná.

4. sociálny balíček ohlásila už koalíčná vláda vlani. Obsahuje najmä zvýšenie povinných príplatkov zamestnancov za prácu v noci, cez sviatky a cez víkend. Ale aj novú podporu sťahovania sa za prácou a strop pre odchody do dôchodku.

Z európskej dvadsaťosmičky len sedem krajín je menej štedrých než Slovensko

3,9 mld. eur O toľko narástli ročné verejné výdavky za posledné štyri roky. Na fungovaní štátu to veľmi nevidieť

Kam šiel nárast verejných výdavkov?

Funkčná klasifikácia

	2013	2017*	Rozdiel v mil. eur	Rozdiel v %
Všeobecné verejné služby	3 990	4 583	593	15
Obrana	670	932	262	39
Verejný poriadok a bezpečnosť	1 618	1 841	223	14
Ekonomická oblasť	3 472	3 706	234	7
Ochrana životného prostredia	595	496	-99	-17
Bývanie a občianska vybavenosť	446	430	-16	-4
Zdravotníctvo	5 079	6 392	1314	26
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	667	870	203	30
Vzdelávanie	2 934	3 455	522	18
Sociálne zabezpečenie	11 267	11 981	713	6

Pozn.: *Očakávaná skutočnosť v 11/2017

PRAMEN: Fiškálne indikátory IFP

Ekonomická klasifikácia

	2013	2017*	rozdiel v mil. eur	rozdiel v %
Kompenzácie zamestnancov	6234	7598	1364	22
Tovary a služby	3833	5034	1201	31
Sociálne platby	13934	15911	1978	14
z toho v nezamestnanosti	174	173	-1	-1
Úrokové výdavky	1393	1110	-283	-20
Dotácie	772	340	-432	-56
Investície	2196	2811	614	28
Kapitálové transfery	380	278	-102	-27
Iné	1454	1604	150	10

Pozn.: *Očakávaná skutočnosť v 11/2017

PRAMEN: rozpočty verejnej správy na roky 2018 a 2016

Päť zmien, ktoré nám zlepšia život

(Nový Čas; 32/2018; 08/02/2018; s.: 4,5; mač ; Zaradenie: POLITIKA)

Autor - mač I Foto: anc, tasr

BRATISLAVA - Už čoskoro sa budeme mať lepšie! Aspoň tak to vyzerá podľa schválených či prediskutovaných návrhov, ktoré do života pretavili slovenskí politici. V parlamente aj vo vláde sa v polčase panovania súčasnej garnitúry predhávajú v tom, kto viac pridá do peňaženiek Slovákov. Realitou sa tak stáva päť dôležitých zákonov, ktoré už v najbližších mesiacoch poriadne zmenia náš život.

Dobrovoľné 13. a 14. platy

Vlajková loď národnárov pod vedením Andreja Danka prešla búrlivým vývojom. Z pôvodne zamýšľaných povinných 13. a 14. platov sa po čase stali dobrovoľné mzdy pre zamestnancov. Prvýkrát ich bude možné vyplatiť už v júni. „Máme pred sebou určitý fenomén na trhu práce, ktorý by sme radi eliminovali, a to je vyplácanie takýchto odmien v kešovej forme," povedala tajomníčka Dana Meager. Zamestnávateľa pôvodne protestovali proti povinnému udeľovaniu platov a presadili ich dobrovoľnosť. „Práve cesta znižovania odvodového zaťaženia pre nízkoprájmových zamestnancov je tou správnu cestou, ako zvyšovať ich čistý príjem," skonštatoval tajomník Republikovej únie zamestnávateľov Martin Hošťák.

AKO TO BUDE VYZERAŤ

do výšky 500 eur budú oslobodené od daní a odvodov

na 13. plat majú nárok ľudia, ktorí pracujú vo firme nepretržite aspoň dva roky - bude sa vyplácať v júni

na 14. plat majú nárok ľudia, ktorí vo firme pracujú aspoň štyri roky - bude sa vyplácať v decembri

podmienkou získania 14. platu je udelenie 13. platu

2

Zverejňovanie výšky mzdy v pracovných ponukách

Nedostatok ľudí na pracovnom trhu najmä na západe Slovenska núti firmy bojovať o zamestnancov. Poslanci sa domnievajú, že zverejňovaním minimálnych platov v inzerátoch sa tiež zväčší tlak na zvyšovanie platov. „Cieľom návrhu je zabrániť postupu, keď zamestnávateľ v ponuke zamestnania uvedie údaje, ktoré neplánuje dodržať," píše smeráci v dôvodovej správe. V praxi by sa tak nemalo stávať, že zamestnanec dostane po nástupe nižší plat, ako avizovali v inzeráte.

VÝHODY

Budete si vedieť lepšie porovnať ponuky zamestnávateľov.

Nepôjdete zbytočne na pohovor, kde je plat, ktorý by ste aj tak odmietli.

Zamestnávateľ vám bude musieť dať minimálne toľko, koľko sľúbil v inzeráte.

NEVÝHODY

Uvádzať sa bude musieť základný plat, reálna mzda môže byť vyššia.

Môže vás odradiť nízky plat, ale na pohovore by ste si dohodli vyššiu mzdu.

3

Príplatky za prácu v noci, cez víkendy a sviatky

Najdiskutovanejšou zmenou v tomto roku je navyšovanie príplatkov za prácu v noci, cez víkendy a sviatky, ktoré si presadil Smer. Spočiatku ohlasovali, že si prilepšíme o 50 % v noci a cez víkendy o 100 %. Posledná verzia však hovorí o nižších číslach, keďže proti boli najmä zamestnávateľia. „Ide nám o to, aby nebola významne poškodená konkurencieschopnosť priemyslu a aby to nemalo zásadný vplyv na pracovné miesta a nezamestnanosť,“ skonštatoval Roman Karlubík za asociáciu s tým, že poškodené budú najmä malé a stredné podniky. Odbory zase tvrdia, že by boli oveľa radšej, keby prešiel pôvodný návrh. „Výsledkom bude menšia ochota zamestnávateľov tvoriť nové pracovné miesta, rozširovať výrobu cez víkendy aj v noci,“ okomentoval zmeny analytik Radovan Ďurana.

PRÁCA V NOCI

bude záležať na tom, či ide o štandardnú alebo rizikovú prácu

príplatok sa zvýši v dvoch vlnách, prvá sa začne v máji 2018, druhá o rok nato

príplatok	prvá fáza 2018	druhá fáza 2019
Štandardná práca	+ 0,83 eur/hod.	1,1 eur/hod.
Riziková práca	+ 0,97 eur /hod.	+ 1,38 eur /hod.

PRÁCA POČAS SVIATKU

zvýši sa najmenej o 100 % priemerného zárobku zamestnanca

PRÁCA V SOBOTU A V NEDEĽU

odvíjať sa bude od minimálnej hodinovej mzdy

príplatok	prvá fáza 2018	druhá fáza 2019
Soboty	+ 0,69 eur/hod.	+ 1,38 eur /hod.
Nedele	+ 1,38 eur /hod.	+ 2,78 eur/ hod.

4

Povinne otvorená lekáreň do 22.00 hod. v okrese

Minister zdravotníctva Tomáš Drucker na rokovaní vlády presadil, že v každom okrese na Slovensku bude jedna lekáreň otvorená minimálne do 22.00 hod. „Pacienti už tak nebudú musieť namáhavo hľadať lekáreň, ak sa im zhorší zdravotný stav v neskorších večerných hodinách. Nadväzujeme tak na zmeny v pohotovostiach, kde po novom bude pohotovosť prístupná rovnako v každom okrese,“ uviedla hovorkyňa Zuzana Eliášová. Taktiež sa posilní odbornosť lekární tak, že odborný zástupca na seba prevezme väčšiu zodpovednosť, pričom cieľom je zvýšiť profesionálnu úroveň prevádzky.

5

Strop pre odchod do dôchodku

Horúcou témou posledných dní je zavedenie jedného stropu pre odchod do dôchodku. Ministerstvo práce na čele s Jánom Richterom zatiaľ hovorí o 65 rokoch. Odbory však chcú pretlačiť ešte nižšiu hranicu. Šéf OZ KOVO Emil Machyna tvrdí, že cieľom je zmena súčasného dôchodkového systému a zastaviť predlžovanie odchodu do penzie. „Rokovali sme aj s ďalšími predstaviteľmi vládnej koalície, s premiérom a takisto chce podporiť túto časť nášho návrhu. Ľudia nevedia, kedy pôjdu do dôchodku, preto chceme zastropovať vek odchodu do dôchodku na 64 rokov," povedal Machyna. Ekonomický analytik Radovan Ďurana upozorňuje, že od roku 2003 sa zvýšil priemerný vek strávený na dôchodku o dva roky, takže zastropovanie by spôsobilo neúmerný rast výdavkov. „Posúvanie veku odchodu do dôchodku má za cieľ zabezpečiť to, aby sa doba poberania dôchodku nemenila/nerástla, ani sa nezmenšovala," povedal Ďurana.

VEK NÁSTUPU DO PENZIE Súčasnosť

Muži a ženy	62 rokov 139 dní
-------------	------------------

Návrh

Muži a ženy	64 alebo 65 rokov
-------------	-------------------

Foto:

Robert Fico Andrej Danko Tomáš Drucker

Najväčší rozruch vzbudia tento rok vyššie príplatky za víkendy či sviatky.

Úľavy na 13. a 14. platy majú nečakaný háčik

(Pravda; 32/2018; 08/02/2018; s.: 12; Branislav Toma ; Zaradenie: Ekonomika)

Branislav Toma

Bratislava

Na odvodovú a daňovú úľavu pri 13. a 14. platoch v praxi zrejme dosiahnu len prosperujúce firmy. Paragrafové znenie zákona je totiž napokon iné, ako prezentovala SNS pri jeho predstavovaní. Dôležitá podmienka, ktorá sa dostala do zákona, je, že 13. a 14. plat s úľavami musí byť najmenej vo výške priemerného platu zamestnanca, čo si veľa firiem nemôže dovoliť. "Ak napríklad zamestnávateľ vyplatí v lete zamestnancovi odmenu vo výške 900 eur, pričom priemerný mesačný zárobok zamestnanca je 1 000 eur. Nárok na oslobodenie nevznikne, pretože výška mzdy pri príležitosti obdobia letných dovolení nedosahuje priemerný mesačný zárobok zamestnanca," uvádza sa novele Zákonníka práce, o ktorej by poslanci mali hlasovať dnes. Od odvodov aj daní bude postupne oslobodená mesačná odmena v maximálnej výške 500 eur. Mnohé firmy vyplácajú koncoročné odmeny v stovkách eur a pre tie by novinka bola prospešná, nebyť novej podmienky týkajúcej sa priemernej mzdy. S danou podmienkou sa vyplácanie 13. a 14. plátov zrejme výrazne nerozšíri a firmy z IT odvetvia či automobilového priemyslu, ktoré dodatočné platy už teraz vyplácajú, tak ušetria na odvodoch

a daniach. Podmienka vyplatenia odmeny vo výške priemernej mzdy sa v zákone vraj ocitla po tlaku sociálnych partnerov. "Je to kompromis dohodnutý so sociálnymi partnermi, ktorí sa obávali, že niektorí zamestnávateľia začnú znižovať mzdy a následne ich nahradia trinástymi a štrnástymi platmi," povedal jeden z predkladateľov zákona a poslanec SNS Radovan Baláž. Na druhej strane podmienka priemernej mzdy znemožňuje menším firmám vyplatiť menšie odmeny vo výške pár stoviek eur.

Firmy: Kľúčová je dobrovoľnosť

"My sme proti nastaveniu zákona neprotestovali pre dobrovoľné vyplácanie trinástych a štrnástych platov. Firmy, ktoré si vysoké odmeny nebudú môcť dovoliť, tak ich nevyplatia. Zároveň časť podnikateľov bude motivovaná do vyplácania trinástych a štrnástych platov," povedal tajomník Republikovej únie zamestnávateľov Martin Hošťák. Napríklad pri ľuďoch pracujúcich za minimálnu mzdu stratia firmy motiváciu na vyplácanie časti odmien načierno priamo na ruku každého jedného zamestnanca. "Pre nás je veľmi dôležité, aby sa politici pred voľbami nepokúšali zaviesť povinné trináste a štrnáste platy, lebo to by mnohým firmám spôsobilo obrovské ťažkosti," dodal Hošťák. Na trinásty plat má mať zamestnanec nárok po tom, čo vo firme odpracuje minimálne dva roky a na štrnásty plat až po odpracovaní minimálne štyroch rokov. Po splnení týchto podmienok budú od zdravotných odvodov oslobodené už v júni tohto roka vyplatené odmeny. Zároveň pri decembrových odmenách pribudne aj oslobodenie od dane z príjmu. Trináste platy vyplatené v lete budú oslobodené od zdravotných odvodov aj od dane z príjmu. Od daní aj odvodov úplne oslobodený plat budú môcť na Slovensku pracujúci ľudia poberať až v roku 2020. Novela Zákonníka práce prináša aj vládnym Smerom pretláčané zvyšovanie príplatkov za prácu v noci, cez víkend a štátny sviatok. Už v máji tohto roku príplatky za prácu v noci stúpnu zo súčasných 20 na 30 percent hodinovej minimálnej mzdy. Odmena za odpracovanie osemhodinovej nočnej zmeny stúpne zo súčasných 4,41 eura na 6,62 eura. Zároveň v máji 2019 sa nočný príplatok zvýši až na 40 percent hodinovej minimálnej mzdy. V prípade rizikovej práce bude nočný príplatok už v tomto roku vo výške 35 percent minimálnej mzdy a v roku 2019 až vo výške 50 percent.

Otvorenie pracovného trhu

Poslanci tiež dnes budú hlasovať o návrhu na ľahší dovoz zamestnancov z takzvaných tretích krajín. Obyvatelia z krajín nachádzajúcich sa mimo EÚ sa budú môcť oveľa ľahšie zamestnať v regiónoch s maximálne päťpercentnou nezamestnanosťou. O prácu vo fabrikách západného Slovenska majú záujem hlavne obyvatelia Ukrajiny, Srbska a Vietnamu. Zároveň v jednej fabrike bude môcť pracovať maximálne 30 percent cudzincov. Tí podľa zákona nemôžu mať nižšie platy ako slovenskí zamestnanci a firmy im musia zabezpečiť ubytovanie. Ľudia, ktorí sa rozhodnú trvalo presťahovať za prácou, môžu získať v prípade jednotlivca príspevok vo výške 3 600 a v prípade manželov až 5 400 eur. Hlavnou podmienkou na jeho získanie je zmena trvalého pobytu a podľa analýzy samotného ministerstva práce ho v budúcom roku využijú desiatky ľudí. "Toto opatrenie má byť len doplnkové k pripravovanému rozbehu nájomného bývania," povedal poslanec Smeru Ľubomír Petrák. Ďalej znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie stúpne príspevok na dochádzanie za prácou zo 135 na 200 eur. Zvýši sa aj doba poberania príspevku zo súčasného pol roka na jeden celý rok.

foto:

Vyplatiť zvýhodnené odmeny nižšie ako priemerný plat zamestnanca nebude možné. Doplatia

na to pravdepodobne pracovníci v menších firmách.
